

Gelderse Bestuursscan

Gemeente Scherpenzeel

STERK
BESTUUR
in Gelderland

voor een bestendige toekomst

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Deskresearch	3
Kansen- en ontwikkelanalyse	7
Bijlage: Zelfanalyse	9

Voorwoord

De gemeenten in Gelderland staan voor grote opgaven. Economische, demografische en andere ontwikkelingen vragen om een krachtige gemeenschappelijke aanpak van kansen en problemen. Nieuwe taken op het gebied van zorg, jeugd en arbeidsparticipatie stellen hogere eisen, waardoor gemeenten meer moeten samenwerken. Om deze redenen is in opdracht van de provincie Gelderland en de VNG afdeling Gelderland de adviescommissie gestart met het project Sterk bestuur in Gelderland. Het project gaat na of de Gelderse gemeenten en hun samenwerkingsverbanden voldoende zijn toegerust om ook in de toekomst de kwaliteit te bieden waar inwoners recht op hebben.

Om dit te onderzoeken heeft de Adviescommissie de volgende onderzoeksmethoden gehanteerd. Er is gestart met een deskresearch om inzicht te krijgen over de feitelijke situatie van de gemeente. Vervolgens heeft de gemeente een zelfanalyse ingevuld, waarbij zij een beeld heeft geschetst van huidige en toekomstige ontwikkelingen en haar visie daar op. De deskresearch en de zelfanalyse vormden de onderleggers voor het gesprek met het MT, het college en (een delegatie van) de gemeenteraad. Na afloop van dit gesprek is door de Adviescommissie een kansen- en ontwikkelanalyse opgesteld, die de basis vormt voor het regionale rapport en handvatten geeft voor antwoorden op de toekomstbestendigheid van de gemeente, haar positie in de regio en bijbehorende samenwerkingsverbanden.

Tot slot danken wij de gemeente voor haar medewerking en de constructieve gesprekken.

Namens de adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland,

mr. G.J. de Graaf, voorzitter

Deskresearch

De deskresearch op de volgende pagina's is opgesteld op basis van gemeentelijke documenten.

Scherpenzeel is een gemeente in de provincie Gelderland. De gemeente telde op 1 mei 2014 9.474 inwoners en heeft een oppervlakte van 13,81 km² (waarvan 0,02 km² water). Scherpenzeel is gelegen in de Gelderse Vallei. De gemeente Scherpenzeel omvat het gelijknamige dorp met de buurtschappen Ruwinkel en De Haar en een deel van de buurtschap Moorst. De gemeente grenst aan de Gelderse gemeente Barneveld en de Utrechtse gemeenten Renswoude en Woudenberg.

Bevolking: De bevolkingsomvang is in de periode 2001 - 2014 toegenomen met 4%. De groene druk - *de verhouding tussen het aantal 0- tot 19-jarigen en het aantal 20- tot 65-jarigen* - bedraagt in de gemeente Scherpenzeel 50,7%. De grijze druk - *de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder tot het aantal personen van 20 tot 65 jaar* - is met 31,9% lager dan de groene druk. De grijze druk is in de gemeente lager dan gemiddeld in de groep gemeenten van vergelijkbare grootte. In de gemeente wonen relatief minder allochtonen (6%) dan gemiddeld in de groep gemeenten met een vergelijkbare bevolkingsomvang (10,5%) en ook minder dan het gemiddelde van de provincie Gelderland (14,5%). 50,7% van de inwoners is vrouw.

Werkgelegenheid: Momenteel zijn er 4.456 banen. Er zijn daarmee 598 banen per 1.000 inwoners, tegenover 500 in gemeenten met vergelijkbare omvang en 693 gemiddeld voor de provincie Gelderland. Sinds 2001 is het aantal banen met 5% toegenomen. In vergelijking met de groep gemeenten van vergelijkbare bevolkingsomvang bevinden zich in de gemeente Scherpenzeel meer vestigingen van bedrijven: 135 vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners tegenover 127 in de referentiegroep. Sinds 2001 is het aantal vestigingen toegenomen met 43%, naar een totaal van 731.

Woningen: In 2012 bedroeg het aantal woningen in de gemeente Scherpenzeel 3.607. 74,4% van de woningvoorraad maakt deel uit van de koopsector. Dit aandeel is groter dan in gemeenten uit dezelfde grootteklasse. 18,2% van de woningen in de gemeente bevindt zich in de sociale huursector en 7,4% in de particuliere huursector. Sinds 2000 is de woningvoorraad van deze gemeente toegenomen met 336 (+11%) woningen. De gemiddelde WOZ-waarde is met € 268.000,— hoger dan het gemiddelde in Gelderland (€ 237.000,—) en gemeenten van vergelijkbare omvang (€ 253.000,—). De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. In de gemeente Scherpenzeel bedraagt de FMI: 49,2. Daarmee is de gemeente iets meer een woon- dan werkgemeente.

Inkomen: Het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens (inclusief studenten) in de gemeente bedraagt € 36.700,— en is hoger dan het gemiddeld besteedbaar inkomen in de groep gemeenten van vergelijkbare bevolkingsomvang (€ 36.500,—). Dit ligt ook boven het provinciaal gemiddelde van € 34.500,— in Gelderland. Er vallen in totaal 530 personen terug op een uitkering, relatief gaat het om 90 op de 1.000 personen in de leeftijd 15-65 jaar. Het aandeel personen dat gebruikmaakt van een uitkering is kleiner dan gemiddeld t.o.v. de groep gemeenten van vergelijkbare omvang.

Gemeenteraad (totaal 13 zetels)

GemeenteBelangen (GBS)	3 zetels
SGP	3 zetels
CDA	3 zetels
ChristenUnie	2 zetels
VVD	1 zetel
Democraten Scherpenzeel	1 zetel

College van Burgemeester en Wethouders

Burgemeester Ben Visser (ChristenUnie)
Wethouder Henk Vreeswijk (SGP)
Wethouder Margo van de Fliert-Klein (CDA)
Wethouder Tonnis van Dijk (ChristenUnie)
Gemeentesecretaris Vincent van Arkel

Organisatiemodel

De organisatie is opgebouwd volgens het klassieke afdelingenmodel, waarbij de Gemeentewinkel als centraal aanspreekpunt fungeert. Daarnaast kent de organisatiestructuur de afdelingen Ruimte & Groen, Samenleving en Bedrijfsvoering. De gemeentesecretaris/algemeen directeur staat aan het hoofd van de ambtelijke organisatie. De afdelingen hebben een manager en die zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van alle processen en producten/diensten binnen die afdeling. De secretaris en de afdelingshoofden vormen samen het MT.

Bestuurlijke stabiliteit: Na de verkiezingen van maart 2014 is er een coalitie van SGP, CDA en ChristenUnie gevormd. De coalitiepartijen hebben samen een meerderheid van 8 van de 13 zetels en werken op basis van het coalitieakkoord 'Samen zorgen – samen leven – samen werken'. De huidige burgemeester is in september 2013 benoemd (als jongste burgemeester van Nederland). Vergeleken met de vorige bestuursperiode (2010-2014) is de samenstelling van de coalitie gewijzigd: GemeenteBelangen Scherpenzeel is niet teruggekeerd in de coalitie, CDA en ChristenUnie zijn er juist bijgekomen. De SGP was/is in beide colleges vertegenwoordigd.

Organisatie op orde: Bij de gemeente werken ongeveer 65 (58,2 fte) ambtenaren. De ingezette ontwikkelingen in de organisatie worden verder doorontwikkeld; De komst van de Gemeentewinkel en organisatie van processen rondom inwonerscontacten vraagt een nieuwe vraag gestuurde manier van werken. Door het platter maken van de organisatie, het verder decentraliseren van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden verandert de rol van de afdelingshoofden. Hierdoor wordt het nog belangrijker, dat de principes van integraal management, professioneel medewerkerschap, project- en procesmanagement en Human Resource Management leidend zijn. Door de beperkte ambtelijke capaciteit zal de gemeente Scherpenzeel steeds meer samenwerkingsverbanden onderzoeken en/of aangaan met regiogemeenten.

Financiële positie: Scherpenzeel staat onder repressief toezicht van de provincie Gelderland. Op basis van de provinciale uitgangspunten aangebrachte correcties vertoont de begroting een positief saldo van ruim € 200.801 in 2014. Voor de meerjarenramingen is het beeld positief met sluitende begrotingen. In de begroting 2014-2017 is nog geen rekening gehouden met de herijking van de algemene uitkering in 2015, ook is niet op de decentralisaties en verwachte nieuwe Rijkskortingen (€ 6 mln.) geanticipeerd. De bezuinigingen die niet gerealiseerd konden worden zijn bij de Kadernota 2014 afgeboekt. In de programmabegroting 2014-2017 zijn er aanvullende bezuinigingsvoorstellen gedaan van € 215.000 voor de jaren 2015-2017. De bezuinigingsvoorstellen zijn reëel onderbouwd en de realisatie daarvan lijkt haalbaar. De algemene reserve bedraagt circa € 6 mln. Incidentele risico's: € 2,4 miljoen. Incidentele weerstandcapaciteit: berekend op bijna € 4,8 miljoen (ratio van 2). Structurele risico's: € 359.000, tegenover een capaciteit van € 829.000 (ratio 2,3).

Samenwerking: Uitgangspunt zoals in het coalitieakkoord verwoord: De gemeente Scherpenzeel is een krachtige, zelfstandige gemeente. Het bestuur vindt de omvang van Scherpenzeel zodanig dat het zelfstandig opereren op veel terreinen verantwoord is en voordelen biedt. Dat neemt niet weg dat het vanuit operationeel oogpunt wenselijk is om samen te werken met andere gemeenten. Scherpenzeel richt zich daarbij in principe op gemeenten in Regio FoodValley. Scherpenzeel maakt deel uit van Regio FoodValley, een belangrijke voedingsbodempoot voor de Nederlandse economie en een inspirerende kennisregio in Europa. Karakteristiek voor Regio FoodValley is de toonaangevende innovatie en vakkennis op gebied van agrofood, het aantrekkelijke vestigingsklimaat en de dynamische, groene woon- en leefomgeving. Regio FoodValley zet zich in op de terreinen economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit, waarvan duurzaamheid een integraal onderdeel uitmaakt. In 2010 waren Woudenberg, Renswoude en Scherpenzeel bijna 1 gemeente geworden. Door de val van het toenmalige kabinet werd het herindelingsvoorstel echter controversieel verklaard. Scherpenzeel heeft het document 'Visie en kaders gemeentelijke taken en regionale samenwerking' opgesteld waarin zij ingaat op wanneer er wordt samengewerkt of wordt uitbesteed (bijv. via Dvo's).

Strategie en Leiderschap: Scherpenzeel heeft een 'Veranderboek' opgesteld. Daarin staat onder meer dat Scherpenzeel een organisatie wil zijn waarin mensen met veel plezier werken, gaan voor optimale dienstverlening, elkaar vertrouwen en elkaar durven aan te spreken. Er wordt ingegaan op een drietal thema's: 1. Vasthouden aan eigen kracht (korte lijnen, flexibiliteit, betrokkenheid); 2. Een nieuwe manier van werken (dienstverlening voorop) en kernwaarden (betrouwbaar, dienstverlenend, zakelijk en persoonlijk); 3. Nieuwe verhoudingen tussen Management en medewerkers (Managers bepalen de koers, medewerkers de organisatie). De komende raadsperiode zijn zorg, onderwijs, economie en bouwen belangrijke speerpunten. In het coalitieakkoord staat op welke manier Scherpenzeel hier, samen met de samenleving, verder inhoud aan wil geven. De komende jaren zullen in het teken staan van de participatiemaatschappij. Daarbij wordt de interactie met de samenleving intensiever. Daarvoor is een cultuuromslag nodig, zowel van gemeentebestuur, organisatie als de samenleving.

Interactie met de samenleving: Medio 2013 heeft Scherpenzeel een *nota Burgerparticipatie* opgesteld. In de huidige samenleving lijkt de behoefte om invloed uit te oefenen en mee te willen praten over wat er gebeurt in de eigen woon- en leefomgeving te zijn toegenomen. Uit het onderzoek 'Waar Staat Je Gemeente 2013' blijkt dat de gemeente laag scoort op: het betrekken van inwoners bij gemeentelijke plannen, de mate waarin de gemeente luistert naar haar inwoners en de mate waarin inwoners invloed hebben op wat de gemeente doet, laag scoren. Daarin kan de gemeente Scherpenzeel zich verbeteren. De *nota Burgerparticipatie* levert hieraan een bijdrage door duidelijke kaders en uitgangspunten te benoemen. Het beleidsonderwerp moet voor inwoners direct van belang en ook begrijpelijk zijn of begrijpelijk kunnen worden gemaakt. Burgerparticipatie is mogelijk in de volgende situaties:

- Met het onderwerp zijn **grote belangen** van inwoners gemoeid.
- Het onderwerp ligt **maatschappelijk gevoelig**.
- Het onderwerp speelt zich in de **directe leefomgeving** en **belevingswereld** van inwoners af.
- Het onderwerp is niet (wettelijk) 'dichtgetimmerd', maar laat **ruimte voor creativiteit** van de deelnemers.

Bezuinigingen: Om de begroting rond te krijgen gaat de gemeente Scherpenzeel vanaf volgend jaar 42.000 euro bezuinigen op Jeugd in Ontwikkeling (JOS). De gemeente moet voor 2015 in totaal 127.500 euro bezuinigen. De Programmabegroting 2015-2018 is, op basis van de nu bekende feiten, structureel sluitend (2015-2018). Het College heeft, mede op basis van de voorstellen die in de Kadernota 2015-2017 zijn neergelegd, bezuinigingsmaatregelen in de begroting verwerkt. Het netto tegoed per inwoner bedraagt € 323,— positief (Bron: VNG Schuldenmonitor 2012).

Krimp: De gemeente heeft te maken met een negatief migratiesaldo. De gemeente heeft daarnaast te maken met een natuurlijke bevolkingsaanwas. Richting 2040 zal het inwonersaantal stijgen (tussen 0%-5%; prognose PBL).

Grondproblematiek: De gemeente hanteert een combinatie van passief en actief grondbeleid. Er zijn niet direct risico's te verwachten binnen de grondexploitatie. Het risico van bouwgrond is in paragraaf weerstandsvermogen weergegeven. Op basis van de eerste doorrekeningen is als risico een bedrag van € 1 miljoen gehanteerd. Scherpenzeel heeft 2 complexen die nog niet in exploitatie zijn: Plan Zuid en Akkerwindelaan. Plan Zuid is het grootste complex. Het risico in de grondexploitatie wordt veroorzaakt door de niet in exploitatie genomen gronden.

Samenwerking 4 O's: Scherpenzeel neemt deel aan het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt de Vallei, waarin ondernemers, onderwijsinstellingen en gemeenten werken aan versterking van de arbeidsmarkt. In Scherpenzeel zijn momenteel Handel en Industrie de grootste sectoren. De gemeente werkt samen met de Ondernemersvereniging Scherpenzeel en de Bedrijvenkring Scherpenzeel-Woudenberg. Uit de MKB-monitor 2012/2013 blijkt dat Scherpenzeel als 52^e scoort van de 56 Gelderse gemeenten. Scherpenzeel heeft 5 basisscholen. Er is een Wmo-adviesraad bestaande uit 11 leden. Dit zijn Scherpenzeelse inwoners die kennis hebben van maatschappelijke ondersteuning en die betrokken zijn bij de groepen mensen waarvoor deze wetten bestaan. De gemeente werkt samen met een drietal Wijkplatforms, die bestaan uit wijkbewoners en vertegenwoordigers van gemeente, politie en woningbouwvereniging. De leden van een wijkplatform spreken met elkaar over het verbeteren van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.

Decentralisaties sociaal domein: Scherpenzeel werkt samen met de gemeenten die ook vertegenwoordigd zijn in de regio FoodValley (excl. Nijkerk en Wageningen op onderdelen). *Jeugdzorg:* Er is een akkoord bereikt met Bureau Jeugdzorg in Gelderland over de functies die het bureau in 2015 gaat uitvoeren. Ook zijn er afspraken gemaakt over het budget. Uitgangspunt: regionaal wat moet (FoodValley), lokaal wat kan. De doorontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin als toegangspoort voor afnemers van jeugdzorg per 1 januari 2015 vindt parallel plaats aan de transitie en transformatie van de Jeugdzorg naar de gemeenten. Lokaal is er een *Communicatieplan 2015* opgesteld en is de Verordening (voorlopig) vastgesteld. Voor 1 december 2014 moeten de contracten met aanbieders getekend zijn. De Klantmanagers Jeugdhulp van Scherpenzeel zijn eerste aanspreekpunt. *AWBZ/Wmo:* VraagWijzer is het (Wmo-)loket van de gemeente Scherpenzeel voor alle vragen van inwoners over (aangepast) wonen, leven (met een beperking), zorg, welzijn, individuele ondersteuning mantelzorgers en inkomen. De klantmanagers van VraagWijzer helpen inwoners met het duidelijk krijgen van de ondersteuningsvraag, geven informatie en advies over mogelijke oplossingen en regelt hulp of ondersteuning als er geen andere mogelijkheden meer zijn. Lokaal zijn het *Beleidsplan Wmo 2015-2016* en de *Verordening* (voorlopig) vastgesteld. *Participatiewet:* Er is samengewerkt met de (arbeidsmarkt)regio FoodValley (inclusief Wageningen, die bij de andere twee decentralisaties niet in de regio participeert). Op 6 oktober vond er in Scherpenzeel een informatieavond plaats voor inwoners en bedrijven over de invoering van de Participatiewet. Via samenwerking met werkgevers, werknemers, het UWV, Permar en IW4 wordt actief gewerkt aan de inrichting en operationalisering van de arbeidsmarktregio rond de taakstellingen ketensamenwerking, registratie werkzoekenden en vacatures, arbeidsmarkt en werkgeversdienstverlening. Eind 2014 wordt er een besluit genomen door de gemeenteraden in FoodValley over het regionale werkbedrijf en haar taken. Vakbond Abvakabo/FNV maakt zich, blijkens een brief aan de gemeentebesturen, zorgen over de toekomst van de sociale werkvoorziening binnen de Regio FoodValley. *Passend onderwijs:* Lokaal heeft Scherpenzeel een *Notitie Passend Onderwijs* opgesteld (2013). Scherpenzeel kent een bestuurlijk overleg Jeugd in Ontwikkeling Scherpenzeel (JOS). Hierin participeren de portefeuillehouder onderwijs/jeugd, de schoolbesturen en de kinderopvang/peuterspeelzaal. Dit overleg omvat de onderwerpen uit de Lokale Educatieve Agenda. Daarnaast is er het bestuurlijk overleg onderwijshuisvesting. Passend Onderwijs staat al op de agenda van JOS en afhankelijk van de gemaakte afspraken zal de huidige overlegstructuur op dezelfde wijze voortgezet worden.

Operationele samenwerking: Op het gebied van samenwerking gerelateerd aan de bedrijfsvoering wordt gewerkt aan verschillende kansrijke initiatieven:

- Voorbereiding en uitvoering 3D's: met de Regio FoodValley-gemeenten en op onderdelen met de gemeente Barneveld.
- Samenwerking P&O: Woudenberg en Scherpenzeel hebben reeds een gezamenlijke afdeling en werken deels met Leusden samen.
- ICT, diverse trajecten: grootschalige samenwerking met hierboven genoemde gemeenten (er zal in 2014 meer duidelijkheid komen over haalbaarheid), hosting pakketten met Barneveld. Leusden voert reeds jaren het systeembeheer en de helpdeskfunctie voor Scherpenzeel uit.
- Uitvoering sociale zaken: met de gemeente Barneveld.
- Crisisbestrijding: met Barneveld en Nijkerk. Gaat hier om bundeling van capaciteit en kennis.

Bestaande samenwerkingsverbanden: In de gemeentebegroting 2014 zijn de verbonden partijen (rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft) opgenomen. Het betreft onder andere de volgende samenwerkingen:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM; GR)
- Permar WS (GR)
- Regio De Vallei (GR)
- Omgevingsdienst De Vallei (GR)
- Regio FoodValley (GR)
- Afvalverwerking Regio Nijmegen (BV, via De Vallei)
- Eem Vallei Educatief
- Inkoopbureau Midden Nederland

Domein	Aantal samenwerkingsverbanden	Aantal gemeenten
Sociaal	17	81
Veiligheid	5	81
Bestuurlijk	10	129
Fysiek	3	81
Totaal	35	176

Kansen- en ontwikkelanalyse

Op 4 november 2014 heeft de Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland gesproken met het managementteam, het college van burgemeester en wethouders en de fractievoorzitters van de gemeenteraad. De Adviescommissie heeft gesproken met vertegenwoordigers die zich bewust zijn van de eisen die de huidige tijd aan gemeenten stelt en wat dat betekent voor Scherpenzeel in relatie tot andere de gemeenten en dan met name in de Food Valley.

In het gesprek is met name veel aandacht besteed aan de rol in de Food Valley en de directe samenwerking met de gemeente Barneveld. De Adviescommissie constateert dat de gemeente Scherpenzeel streeft naar behoud van de zelfstandigheid en alleen samenwerking zoekt als dat noodzakelijk is.

Onderstaand geven wij naar aanleiding van deze gesprekken aan waarin naar onze mening kansen liggen, alsmede punten die in onze ogen verder ontwikkeld kunnen/moeten worden.

Algemeen beeld

- Scherpenzeel is een groene, plezierige gemeente om te wonen en werken met een comfortabel voorzieningenapparaat. Het verenigingsleven is sterk, ook is het aantal donateurs bijvoorbeeld voor het openluchtwembad groot.
- Scherpenzeel is een Gelderse plattelandsgemeente en kiest voor een profilering van een niet-Randstadgemeente.

Kansen

Organisatie

- Scherpenzeel heeft een slanke ambtelijke organisatie die snel, met een grote betrokkenheid veel voor elkaar weet te krijgen. Improvisatie en de korte lijnen zijn typerend voor hun handelwijze.
- College en raad zijn content met het geleverde werk en de mentaliteit van de organisatie. De bestuursondersteuning aan het college is adequaat.
- De ambtelijke organisatie is er één van 'hands on'. Dit heeft soms de keerzijde dat er te weinig aandacht is voor strategie.
- De organisatie is zich ervan bewust dat er in de nabije toekomst, met bijvoorbeeld de inwerkingtreding van de 3D's, behoefte is aan de moderne, flexibele ambtenaar. Hieraan wordt binnen de organisatie gewerkt.
- Het ziekteverzuim in de ambtelijke organisatie – dat kan wijzen op een discrepantie tussen bestuurlijke ambitieniveau en ambtelijke capaciteit – is met 3,9 % verhoudingsgewijs laag.

Financiën

- De financiële positie van de gemeente is sterk. De gemeente heeft steeds een sluitende begroting en een goede reservepositie. Bij bezuinigingsrondes konden politiek gevoelige bezuinigingen op sociaal-culturele voorzieningen grotendeels achterwege blijven.

Bestuur

- De gemeenteraad zit kort op het college. Bovendien schuwt de raad een stevig debat onderling en met het college niet. De oppositie geeft veel tegendruk. Buiten de formele vergaderingen is er een familiale cultuur.
- De reflectie op de eigen rol is verschillend, vooral in het licht van de eisen die nieuwe taken hieraan gaan stellen. Sommigen verwachten dat de gemeente goed is opgewassen tegen de eisen die in de toekomst aan de gemeente worden gesteld. Anderen vinden dat er meer nodig is. De gemeenteraad heeft in dit opzicht duidelijk meerdere gezichten.

Intergemeentelijke samenwerking

- Scherpenzeel wil zelfstandig blijven, nu en in de toekomst. Een enkeling denkt er anders over.
- De destijds beoogde samenwerking met Renswoude en Woudenberg was 'onnatuurlijk', omdat Scherpenzeel een Gelderse gemeente is en een Gelderse cultuur heeft. Scherpenzeel vindt bovendien dat een fusie van deze drie gemeenten nog een te kleine maat zou opleveren.
- De samenwerking met de gemeente Barneveld is goed. Scherpenzeel ziet zich zelf binnen deze samenwerking als kleine, maar krachtige samenwerkingspartner.
- Ook de samenwerking in de Food Valley ervaart Scherpenzeel als plezierig. De centrumgemeente Ede stelt zich coöperatief op en de samenwerking is 'inhoud gestuurd'. Er zit nog veel potentie in de Food Valley samenwerking. Speerpunten zijn: (1) innovatie, (2) mobiliteit, bereikbaarheid en ontsluiting van de regio en (3) werkgelegenheid en lokale economie. Scherpenzeel lift mee op de innovatie en marketing van de Food Valley. Binnen de samenwerking is het geven en nemen. Een voorbeeld hiervan is de Rijnbrug waaraan alle gemeenten naar rato van inwoneraantal aan hebben bijgedragen, terwijl de ene gemeente een groter belang heeft dan de andere. Voor Scherpenzeel is er een indirect belang (namelijk bereikbaarheid) voor de inwoners en de ondernemers.

Ontwikkelpunten

Organisatie

- Het ambtelijk apparaat kent eenpersoonsfuncties. De kwetsbaarheden die dat oplevert, worden opgevangen door de tijdelijke inhuur van ambtenaren uit andere gemeenten of externe inhuur. Het is de vraag of deze oplossingen nog volstaan met het oog op de nieuwe taken en maatschappelijke opgaven waarvoor de gemeente zich gesteld ziet.
- De decentralisaties in het sociale domein vragen om nieuwe competenties van ambtenaren op het gebied van inkoop- en alliantiemanagement. De gemeente loopt het risico dat niet tijdig de juiste competenties aanwezig zijn gezien de snelheid waarmee de gemeente zich op de nieuwe taken moet voorbereiden.

Intergemeentelijke samenwerking

- Scherpenzeel is trots en zelfbewust en hecht daarom sterk aan het behoud van zelfstandigheid. Tegelijkertijd wordt een sterkere behoefte aan intergemeentelijke samenwerking geconstateerd. Het verzwaren van de regionale samenwerking met beleidsrijke taken staat op gespannen voet met het behoud van lokale zeggenschap. Een deel van de gemeenteraad denkt hierover anders.
- De gemeenteraad ziet de eigen successen binnen de regionale samenwerking in Food Valley-verband, zoals bijvoorbeeld het aanpassen van de regionale plannen waardoor het nu mogelijk is om ook de zorgaanbieders te kunnen aantrekken waarmee nu al relaties bestaan.
- De Adviescommissie constateert dat er veel goed loopt in de gemeente en daarom de noodzaak van verandering en strategische visievorming niet worden gevoeld. Voor toekomstige nieuwe maatschappelijke opgaven zal de gemeente zich strategisch moeten versterken, solitair en binnen de regionale samenwerking.

Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland,
Namens deze,

Charlotte Nauta

Bijlage: Zelfanalyse

Vragenlijst Sterk Bestuur in Gelderland

Ter voorbereiding op het gesprek met de Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland heeft de gemeente een vragenlijst ingevuld. Het onderzoek voor het project is opgebouwd uit:

- deskresearch (inventarisatie feiten);
- vragenlijst (inventarisatie meningen);
- gesprek Adviescommissie Sterk Bestuur in Gelderland met regio en gemeenten.

De antwoorden op deze vragenlijst staan daarom niet op zichzelf maar dienen in de context van het totale onderzoek gezien te worden.

Onderwerpen vragenlijst

Voorliggende rapportage omvat de resultaten van de vragenlijst die door de gemeente is ingevuld. Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Kenmerken van de gemeente
- Realisatie van de opgaven door de gemeente
- Samenwerken op strategisch, tactisch en operationeel niveau
- Belang bij en bijdrage aan samenwerken
- Decentralisaties

Invullen vragenlijst

De vragenlijst is toegestuurd aan het college van Burgemeesters en Wethouders. Zij zijn aanbevolen om de vragenlijst ter consultatie voor te leggen aan de fractievoorzitters. Ook kon men maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven betrekken bij het invullen van de vragenlijst.

Drie niveaus van samenwerken

In de vragenlijst is onderscheid gemaakt tussen drie niveaus in samenwerken:

- Strategische samenwerking: economische, ruimtelijke orderings- en infrastructurele keuzes en maatregelen die bijdragen aan het versterken van de (internationale) concurrentiepositie van de regio;
- Beleidsvorming en -uitvoering: het maken van beleidskeuzes en de beleidsuitvoering van gemeentelijke taken in het fysieke en sociale domein;
- Bedrijfsvoering en dienstverlening: het beheer van de ambtelijke organisatie en de uitvoering van gemeentelijke diensten die zich richten op buurten, wijken en dorpskernen ('schoon, heel en veilig').

1. Karaktereigenschappen van uw gemeente

1.1 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Vraag

Antwoord

Het College van B en W beschikt over de capaciteiten om de huidige taken uit te voeren of uit te laten voeren.

Helemaal mee eens

De gemeenteraad beschikt over de capaciteiten om de huidige taken uit te voeren of uit te laten voeren.

Helemaal mee eens

De ambtelijke organisatie beschikt over de capaciteiten om de huidige taken uit te voeren of uit te laten voeren (kwaliteit).

Helemaal mee eens

De ambtelijke organisatie heeft voldoende capaciteit om de huidige taken uit te voeren of uit te laten voeren (kwantiteit).

Helemaal mee eens

De gemeente is in staat om voldoende kwalitatief goed personeel aan te trekken.

Helemaal mee eens

De financiële positie van de gemeente is een belemmering voor het adequaat functioneren van het lokaal bestuur.

Helemaal mee oneens

De nieuwe strategische opgaven zijn voor de gemeente aanleiding om de omvang van het totale takenpakket te heroverwegen (kerntakendiscussie).

Mee oneens

Onderlinge verhoudingen tussen College en Raad zijn goed.

Helemaal mee eens

1.2 Op welke twee punten vindt u dat de organisatie van uw gemeente positief scoort ten opzichte van de organisaties van andere gemeenten?

1. Slagkracht en flexibiliteit

2. Efficiënt werken en organiseren

1.3 Wat zijn twee verbeterpunten binnen uw organisatie?

1. Communicatie

2. Burgerparticipatie

1.4 Welke drie kenmerken kenschetsen het politiek/bestuurlijk klimaat van uw gemeente het best?

- Maatschappelijk betrokken
- Goede onderlinge verhoudingen
- Samenwerkingsgericht

2. Realisatie van de opgaven door uw gemeente

2.1 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Vraag	Antwoord
De gemeente is in staat om lokale doelen te stellen.	Helemaal mee eens
De gemeente is in staat om lokale doelen te bereiken.	Mee eens
Inwoners hebben daadwerkelijk invloed op het lokale beleid van de gemeente.	Mee eens
Ondernemers hebben daadwerkelijk invloed op het lokale beleid van de gemeente.	Mee eens
Maatschappelijke organisaties hebben daadwerkelijk invloed op het lokale beleid van de gemeente.	Helemaal mee eens

2.2 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Vraag	Antwoord
De (financiële) positie van de gemeente maakt regionale samenwerking noodzakelijk.	Mee oneens
De (financiële) positie van de gemeente maakt ambtelijke samenwerking met andere gemeente(n) noodzakelijk.	Mee oneens
De gemeente verkent een ambtelijke fusie.	Helemaal mee oneens
De gemeente verkent een bestuurlijke fusie (herindeling).	Helemaal mee oneens

3. Samenwerken op strategisch, beleidsmatig en operationeel niveau

3.1. Welke aangrenzende of omliggende gemeenten zijn uw belangrijkste strategische samenwerkingspartners?

In regio	In andere Gelderse regio	Buiten Gelderland
Barneveld		Utrechtse Foodvalley gemeenten en gemeente Woudenberg

Op strategisch niveau werkt de gemeente Scherpenzeel samen met 1 andere gemeente

3.2 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Vraag	Antwoord
De bestuurlijke invloed van de samenwerkingspartners voor de strategische opgaven is evenredig.	Helemaal mee eens
De ambtelijke inzet van de samenwerkingspartners voor de strategische opgaven is evenredig.	Helemaal mee eens

3.3 Hoe waardeert u de samenwerking voor de strategische opgaven?

Zeer goed.

3.4 Welke aangrenzende of omliggende gemeenten zijn uw belangrijkste beleidsmatige (dus niet: PIOFA) samenwerkingspartners op het vlak van economische, ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke functies?

In regio	In andere Gelderse regio	Buiten Gelderland
- Barneveld - Ede - Nijkerk - Wageningen	Woudenberg	Utrechtse Foodvalley-gemeenten en gemeente Woudenberg.

Het toekomstperspectief ziet er hetzelfde uit.

3.5 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Vraag	Antwoord
De bestuurlijke invloed van de partners voor de beleidsmatige samenwerking is evenredig.	Mee eens
De ambtelijke inzet van de partners voor de beleidsmatige samenwerking is evenredig.	Mee eens

3.6 Hoe waardeert u de beleidsmatige samenwerking tussen de partners?

Zeer goed.

3.7 Met welke gemeenten werkt u op operationeel niveau (dienstverlening en bedrijfsvoering) samen?

In regio	In andere Gelderse regio	Buiten Gelderland
• Barneveld	•	Woudenberg en Leusden.

Dit zullen in de toekomst dezelfde gemeenten zijn als waar de gemeente nu mee samen werkt.

3.8 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Vraag	Antwoord
De bestuurlijke invloed van de partners voor de operationele samenwerking is evenredig.	Helemaal mee eens
De ambtelijke inzet van de partners voor de operationele samenwerking is evenredig.	Helemaal mee eens

3.9 Hoe waardeert u de operationele samenwerking?

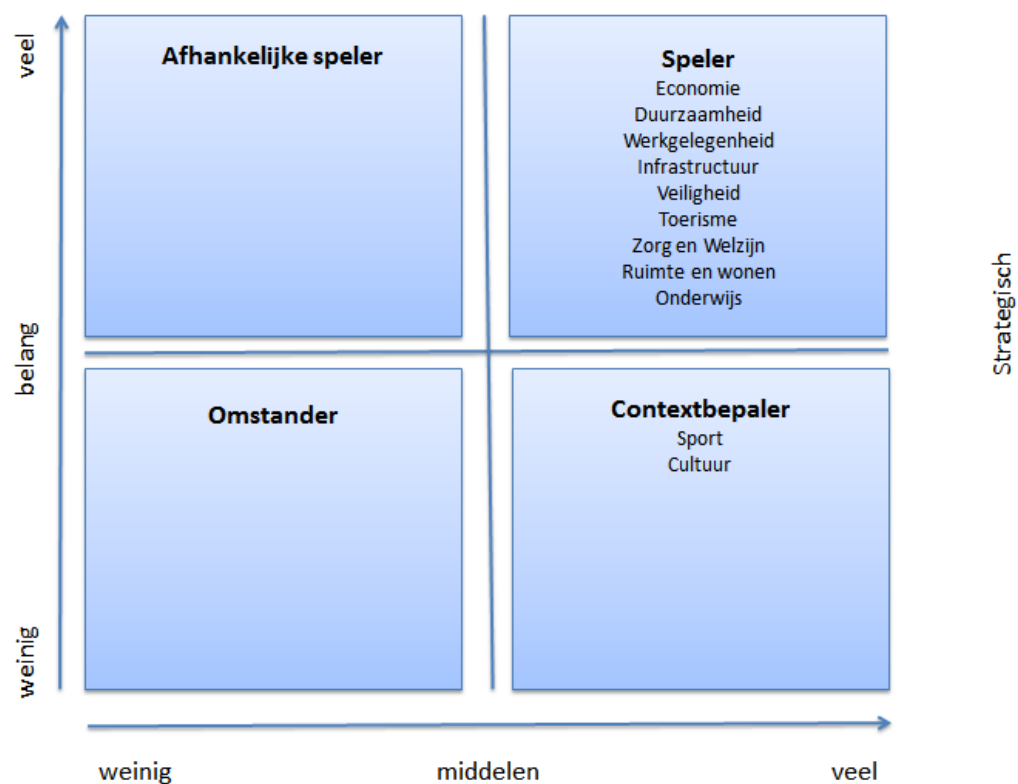
Zeer goed.

4. Bijdrage aan samenwerking

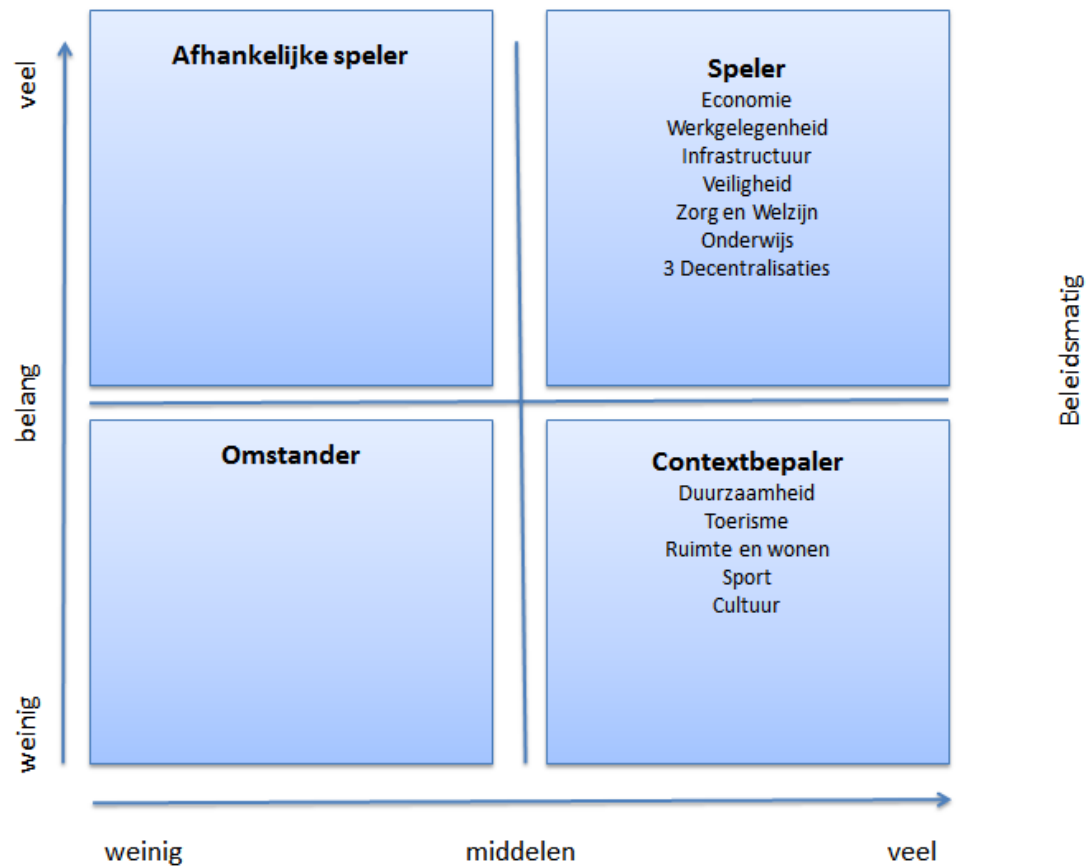
De thema's zijn als volgt gecategoriseerd:

- **Speler:** De gemeente geeft aan zowel veel belang te hebben als veel middelen aan het thema bij te dragen in het regionale samenwerkingsverband.
- **Contextbepaler:** De gemeente geeft aan weinig belang te hebben, maar wel veel middelen bij te dragen aan het thema in het regionale samenwerkingsverband.
- **Omstander:** De gemeente geeft aan weinig belang te hebben en ook weinig middelen bij te dragen voor dit thema in het regionale samenwerkingsverband.
- **Afhankelijke speler:** de gemeente geeft aan veel belang te hebben bij het thema, maar weinig middelen bij te dragen aan het thema in het regionale samenwerkingsverband.

4.1 Strategische opgaven in de regio

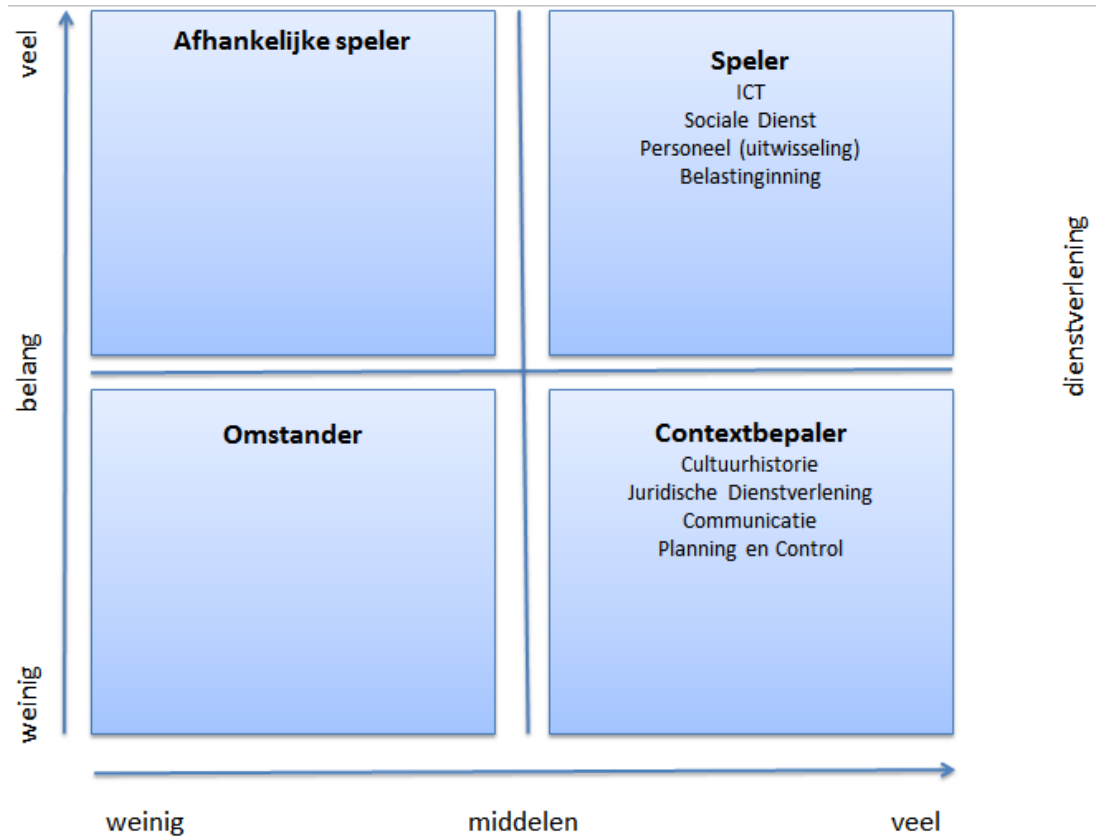

4.2 Beleidsvorming en -uitvoering in de (sub)regio

4.3 Bedrijfsvoering en Dienstverlening

Hierin is het volgende uitgevraagd: Planning en control, Communicatie, Shared Service Center, ICT, Personeel (uitwisseling), Sociale Dienst, Belastinginning, Afvalverwerking, Juridische dienstverlening, Cultuur(historie).

5. Drie decentralisaties in het verschiet

5.1 In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

Vraag	Antwoord
De gemeente heeft een goed zicht op de gevolgen van de decentralisatie van de Begeleiding uit de Awbz	Mee eens
De gemeente heeft een goed zicht op de gevolgen van de Participatiewet	Mee eens
De gemeente heeft een goed zicht op de gevolgen van de decentralisaties van de Jeugdzorg	Mee eens

5.2 Met welke gemeenten bereidt u de decentralisatie van de Begeleiding uit de Awbz voor?

Awbz	Jeugdzorg	Participatiewet
• Ede • Barneveld	• Ede • Barneveld • Nijkerk	• Ede • Barneveld • Nijkerk • Wageningen

'Sterk Bestuur in Gelderland' is een samenwerkingsproject van de provincie Gelderland en VNG Gelderland

